

Stomatologická klinika si připomněla svoji stoletou historií

Na podzim loňského roku při příležitosti svého stoletého výročí a také k připomenutí obětí heydrichiády uspořádala Stomatologická klinika 1. LF UK a VFN vzpomínkovou akci v Památníku útlaku a odboje v Panenských Břežanech. Proběhla přesně na den 80. výročí popravky Jana a Jiřího Jesenských a jejich manželek v koncentračním táboře v Mauthausenu za pomoci výsadbářů po operaci Anthropoid. Pro všechny zúčastněné, včetně děkana 1. LF UK prof. Martina Vokurky a přednosty kliniky prof. Reného Foltána, to byla příležitost připomenout si zejména význačné postavy z historie kliniky.

Počátky vědeckého rozvoje zubního lékařství u nás najdeme v roce 1828, kdy prof. František Nessel zahájil přednášky z tohoto oboru na pražské univerzitě. Přednášky a praktická cvičení se konaly v areálu všeobecné nemocnice na tehdejším Dobyčím trhu, dnes Karlově náměstí. V jeho stopách pokračoval Nesselův syn Eduard, který byl prvním, kdo přednášel zubní lékařství v českém jazyce před rozdělením pražské univerzity na českou a německou v roce 1882. Přednášky se konaly v prostorách české polikliniky ve Vodičkové ulici, v domě „U Hopfenštoků“. Zubní ambulatorium mělo k dispozici několik místností, kde ordinovali a vyučovali prof. Eduard Nessel a doc. Mořic Baštýř od roku 1892.

Pohled na zubní ambulatorium „Na Křižovatce“ okolo roku 1910. Foto: Josef Hřebejk

Do domu zvaném „Na křižovatce“ se ambulatorium přestěhovalo v roce 1906 a pro péči o výuku sloužilo přízemí a první patro, později i druhé. Ambulatorium mělo čekárnu, místo pro zápis pacientů a kartotéku, síň pro sbírky, léčebné pomůcky, nástroje a přístroje a malou posluchárnu pro 30 osob. Pacienti byli ošetřováni v pěti ordináčnických místnostech. První sloužila jako operační sál, který byl vybaven třemi křesly. V dalších třech

místnostech, určených pro ošetřování zubního kazu, bylo celkem deset křesel. Poslední ordinace se dvěma křesly sloužila pro protetické ošetřování chrupu.

V roce 1922, kdy se ujal vedení ambulatoria prof. Jan Jesenský, vyhovělo Ministerstvo školství a národní osvěty žádosti lékařské fakulty a z ambulatoria se stala Zubní klinika, tedy ústav rovnocenný ostatním pracovištím fakulty.

Novátorským činem Jesenského bylo i vybudování lůžkového oddělení, čímž výrazně rozšířil poskytovanou péči, která byla dosud prováděna ambulantně. K této inovaci dal Jesenský podnět na základě svých zkušeností z první světové války, kdy vedl oddělení pro válečná zranění čelistí a obličejů, zřízené v Praze na Žižkově v Lupáčově ulici. Jan Jesenský inicioval také stavbu muzea při zubní klinice a umístil do něho své rozsáhlé sbírky nástrojů, přístrojů a exponátů týkajících se srovnávací anatomie zubů a čelistí. Po okupaci Československa byly kliniky všeobecné nemocnici zabírány pro lazarety německých raněných vojáků. Stěhování postihlo i zubní kliniku, jejíž oddělení byla postupně přemísťována do budovy Na Bojišti 3 a později do zrušené dívčí koleje Budeč ve Wenziglově ulici. Pracovníci kliniky Jan a Jiří, synovci profesora Jesenského, se zapojili do odbojové činnosti, spolupracovali na přípravě atentátu na Heydricha a podporovali ukryté parašutisty v kryptě kostela v Resslově ulici.

V květnu 1945 obsadil Jesenského nástupce prof. František Kostečka budovu v Kateřinské ulici, kde byl zřízen za války lazaret pro ošetřování příslušníků SS, a v těchto prostorách nalezla Stomatologická klinika i Stomatologické muzeum trvalé místo. V průběhu sta let svého trvání klinika prošla řadou změn, úprav a rekonstrukcí. Původní Zubní klinika se stala posléze Klinikou nemocí zubních, ústních a čelistních a konečně I. stomatologickou klinikou. Od 1. ledna 2001 sloučením I. a II. stomatologické kliniky existuje jako Stomatologická klinika 1. LF UK a VFN.

*Magdalena Česneková,
Stomatologická klinika 1. LF UK*